

روزنامه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران
پنج‌شنبه ۱۸ اردیبهشت ۱۴۰۴ - ۱۰ ذی‌القعدة ۱۴۴۶
سال بیست‌وهفتم - شماره ۷۲۹۹ - ۱۶ صفحه
قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

سر مقاله

چرا حوزه به قم آمد؟

روح حاکم بر پیام رهبر معظم انقلاب به مناسبت صدمین سالروز تأسیس حوزه علمیه قم در دو بعد پر جسته‌تر است. اول اینکه حوزه فقط محل تحصیل و تدریس نیست و مسئول گره‌گشایی از مسائل مختلف اجتماعی و فرهنگی جامعه است و دوم اینکه حوزه باید در حکمرانی نقش

بی‌بدیلی ایفا کند تا تمدن‌سازی دچار نقاط و سسکون نگردد. آنچه در این یادداشت مدنظر است علت دقیق انتقال حوزه علمیه از سلطان‌آباد (اراک/عراق عجم) به قم است. البته قم از سال ۲۳ هجری که به دست مسلمانان افتاد مرکز علم بوده است و در قرن سوم و چهارم و حضور نماینده ائمه، قم پر جسته‌تر شد و در دوران صفویه حوزه آن نه به اندازه قزوین و اصفهان اما فعال بود. اما نقطه عطف در اولویت بودن قم به انقلاب مشروطه بر می‌گردد. انقلاب مشروطه و سردرگمی علما در مواجهه با این پدیده و سرنوشت غمبار علمای تراز اول بعد از آن، باعث شد که علمای وقت به فکر نزدیکی به پایتخت یا بزرگ‌ترین شهر شیعی جهان یعنی تهران بیفتند (تهران هنوز بزرگ‌ترین شهر تشیع در جهان است). بنابراین بعد از مشروطه ایده نزدیکی به پایتخت و تأثیر بر تحولات آن پر جسته شد و با حضور پهلوی اول در قدرت تصمیم انتقال نهایی شد. قبل از حثاری، دیگران نیز به این فکر افتاده بودند اما کار آنان کامل نشد. ۹ سال بعد از مشروطه مرحوم محمد فیضی قمی در سال ۱۳۳۳ هجری به این فکر افتاد، هشت سال قبل از حثاری، اسدالله مامقانی در این زمینه گام برداشت و محمدتقی بافقی در سال ۱۳۳۷ هجری (۱۲۹۷ شمسی) به این مهم همت گمارد اما شیخ عبدالکریم حثاری این مسیر را نیز بیپایانه و دوراندیشانه به تکامل رساند.

سردرگمی علما در انقلاب مشروطه به دو دلیل بود. اول دوری علمای تراز اول از پایتخت (حضور در نجف) و دوم تعطیلی بعد سیاسی اندیشه تشیع از پایان صفویه (۱۱۳۵ هجری) تا ۱۲۴۴ هجری است. به همین دلیل یکی از علما (آخوند خراسانی) بلافاصله مشروطه را تأیید کرد، دیگری (میرزای تائبینی) در صدد پدید آمدن مبنای شرعی برای آن بود و فرد دیگر (شیخ فضل‌الله نوری) جلوی آن ایستاد. بدون تردید اگر سیاست در ۲۰۰ سال فاصله صفوی تا انقلاب مشروطه با اندیشه شیعه عجین مانده بود، آمادگی برای مواجهه با مطالبات غرب‌گرایان در انقلاب مشروطه هوشمندانه‌تر بود و وحدت علما همچون سدی در مقابل تئوری‌پردازی‌های انگلیس رخ‌نمایی می‌کرد. بنابراین دلیل اصلی انتقال حوزه از اراک به قم را باید نزدیکی به پایتخت دانست که بعد از مشروطه به شدت دست‌نخوش تحولات فرهنگی شد و با پهلوی اول کاملاً رنگ دین‌ستیزی به خود گرفت و البته حکومت هم متوجه تهدید خود از جانب حوزه شده بود.

اینکه مقام معظم رهبری می‌نویسند طلاب روزها به بیرون قم می‌رفتند و شب‌ها برای درس بر می‌گشتند، دقیقاً در تاریخ معاصر ما ضبط و ثبت است. چرا چنین بود؟ چون حکومت نیز فهمیده بود حوزه به سرنوشت سیاسی ایران حساس شده است و بدون تسویه حساب با آن نمی‌شود نهادهای مدرن و رفتارهایی همچون کشف حجاب را به انجام رساند. بنابراین انتقال حوزه به قم دقیقاً در راستای تأثیرگذاری بر حکمرانی در پایتخت و بزرگ‌ترین شهر تشیع بود که قبل از امام نیز توسط شهید مدرس و آیت‌الله کاشانی تداوم یافت. البته دوران‌دیشی اولیه آیت‌الله حثاری، وی را از برخورد مستقیم با پهلوی اول بر حذر داشت تا بتواند پنجاه و اندی سال بعد با همین حوزه نزدیک پایتخت، دودمان پهلوی را بر سر داد. اما با طلوع امام و انقلاب اسلامی، حوزه از اپوزنسیون حکومت به همراه آن مبدل شد و قم نیز به یکی از کلان‌شهرهای ایران با صدها مدرسه و مؤسسه مطالعاتی و علمی - حوزوی تبدیل شد. آنچه رهبری می‌خواهند تولید نرم‌افزار حکمرانی توسط این حوزه است. روزآمد شدن در عین غربی نشدن معادله‌ای است که برای تمدن‌سازی متوجه حوزه است. البته در حوزه هستند نخله‌هایی که روزآمدی را سازگاری با غرب و در قطب دیگر دین را جذا از سیاست می‌دانند که امام نیز از آنها آزرده بود. اما آنچه مهم است به میدان آوردن دین در عرصه اجتماعی است به صورتی که هم از اصول تخطی نشود، هم نسخه بومی آن مؤید جامعیت اسلام و حل مسائل آن در همه ابعاد باشد. جامعیت از خصایص اسلام است که کلید باور‌پذیری برای حل مسائل است.

پیام رهبر معظم انقلاب به همایش یکصدمین سال باز تأسیس حوزه علمیه قم

سرمايه سترگ شيعة

حضرت آيت‌الله‌العظمي خامنه‌اي:

حوزه علميه براي حفظ اعتبار خود بايد هرگز از مردم و جامعه جدا نشود

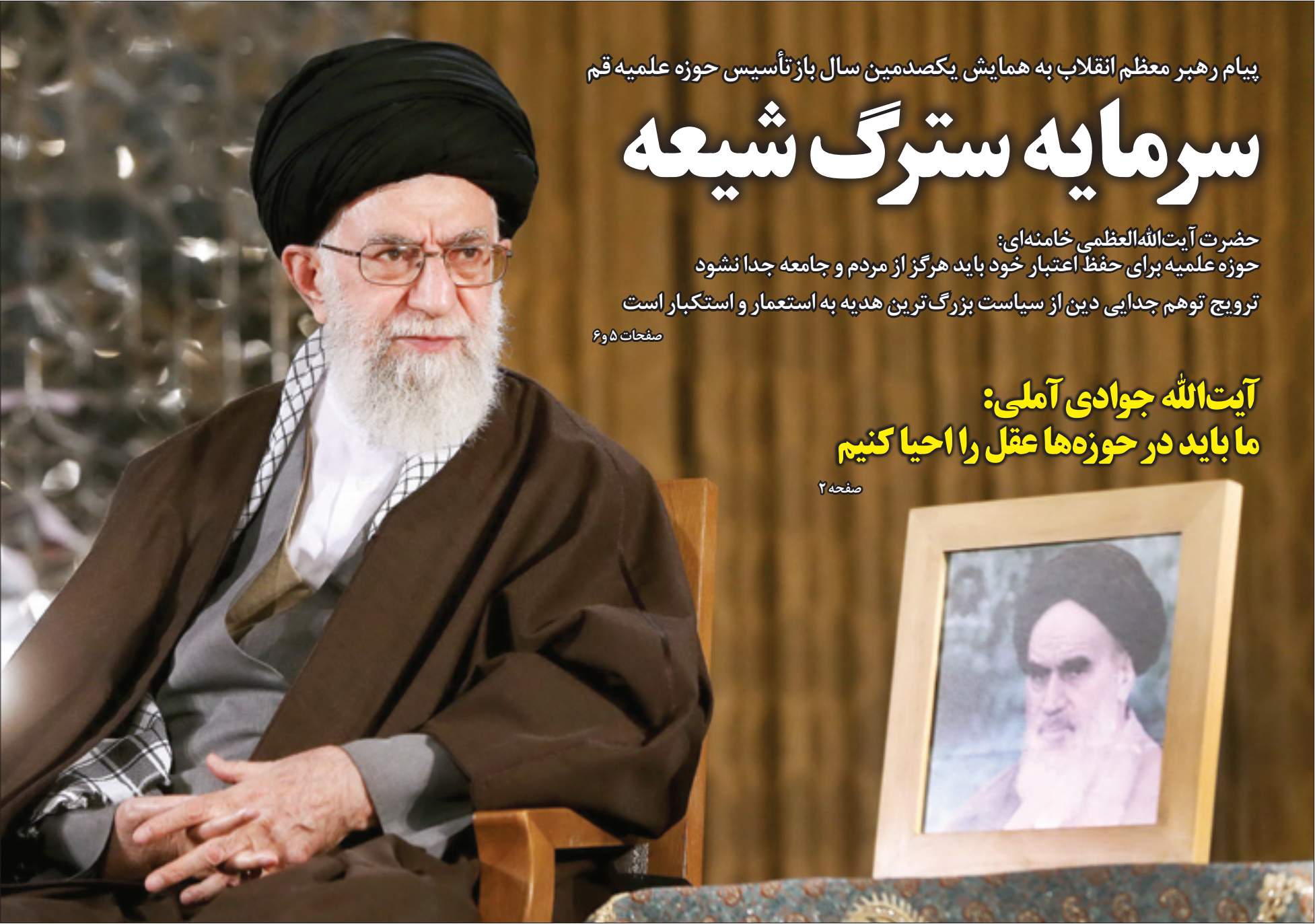
ترويج توهم جدائي دين از سياست بزرگ‌ترين هديه به استعمار و استكبار است

صفحات ۵ و ۶

آيت‌الله جوادى آملی:

ما بايد در حوزه‌ها عقل را احيا كنيم

صفحه ۲

گفت‌وگوی «جوان» با روح‌الله دوستی، کارشناس مذهبی درباره اینکه چرا و چگونه امام رضا محور همبستگی ایرانیان است

این حرم پشت وپناه همه ایران است

صفحه ۳

امام‌رضا^(ع) مظهر همبستگی ودلبستگی ایرانیان

■ عضو پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی در گفت‌وگو با «جوان».

■ بارگاه امام رضا (ع) به مرکز ثقل انسجام اجتماعی تبدیل شده‌است

■ مساهمگریندی | خبرنگار گروه اجتماعی | صفحه ۳

تجاهل تاریخی ترامپ

■ خبری که یک خبرگزاری امریکایی به نقل از مقامات این کشور منتشر و به تصمیم رئیس‌جمهور امریکا برای تغییر نام خلیج فارس در جریان سفر وی به منطقه اشاره کرد، موجی از واکنش‌ها را در ایران به دنبال داشت. وزیر امور خارجه چنین اقدامی را دارای اغراض سیاسی و نشان‌دهنده نیت خصمانه علیه ایران ارزیابی کرد | صفحه ۱۵

یادداشت سیاسی

مصطفی قربانی

حوزه علمیه تمدن‌ساز

یکی از مهم‌ترین تحولات صورت گرفته در حوزه‌های علمیه در یک صد سال اخیر، خارج شدن حوزه‌ها و کارویژه‌های آنها از حوزه فردی به حوزه جامعه‌پردازی جا دارد. نامی که بیش از هزار سال است چون چشم‌های جوشان و زلال، عطش دل‌های مشتاق را فرو می‌نشاند؛ امام مهربانی‌ها، آفتاب هشتم آل‌الله آقا علی‌بن موسی‌الرضا علیه‌السلام. امام رضاع، تنها امام هشتم شیعیان نیست. او پناهی است برای همه آنها که دل در گرو مهر دارند و محبتی را می‌جویند که بی‌انتهاست و بی‌چشمداشت. ایرانیان، با همه تنوع قومی، زبانی و مذهبی‌شان، در کنار ضریح او، به زبانی واحد سخن می‌گویند؛ زبانی که نه با حروف، که با اشک، نذر، نیت، احترام و عشق شکل می‌گیرد | صفحه ۲

یادداشت بین‌الملل

حنیف غفاری

جنگ‌هیریدی ناتو و روسیه

اصرار بازیگران اروپایی بر ادامه جنگ اوکراین و ناتوانی دونالد ترامپ، در میانجیگری مؤثر میان کی‌یف و مسکو، منجر به رادیکال‌تر شدن رویکرد اضرلاع نبرد نسبت به یکدیگر شده است. در این میان، مؤلفه‌های جنگ ترکیبی بیش از پیش در بطن اختلافات ناتو- روسیه ظهور و بروز یافته است. در یکی از تازه‌ترین این موارد، برای نخستین بار از زمان آغاز جنگ اوکراین، دولت فرانسه «اداره کل اطلاعات ستاد کل نیروهای مسلح فدراسیون روسیه» را به حملات سایبری مکرر متهم کرد. این اولین بار است که پاریس رسماً سازمان اطلاعات ارتش روسیه را به سرقت ایمیل‌های سرنان کاخ الیزه و همراهان ماکرون متهم می‌سازد | صفحه ۱۵

یادداشت اقتصادی

وحید عظیم‌نیا | دبیر گروه اقتصادی

نمایش توسعه!

معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری با هدف اصلی رفع محرومیت و ارتقای سطح زندگی در مناطق روستایی و دورافتاده کشور تأسیس شده است. این نهاد که ابتدا با عنوان «دفتر امور مناطق محروم» فعالیت خود را آغاز کرد، مأموریتی بلندپروازانه داشت؛ هماهنگی دستگاه‌های اجرایی مختلف، سیاستگذاری و برنامه‌ریزی منسجم و نظارت بر اجرای پروژه‌های توسعه‌ای برای ریشه‌کنی فقر و محرومیت در روستاهای ایران‌مان. در کلام ساده، قرار بود این نهاد پیشگام تحول در مناطق کم‌برخوردار باشد و چهره توسعه‌نیافتگی را از دل روستاهای کشور بزداید، اما پس از گذشت بیش از سه دهه، سوآلاتی اساسی همچنان بی‌پاسخ مانده است | صفحه ۴

سردار سلیمانی: بسیج می‌تواند

در حوزه جوانی جمعیت ظرفیت‌سازی کند

■ رئیس سازمان بسیج: بسیج در حوزه جوانی جمعیت می‌تواند ظرفیت‌سازی‌های گسترده‌ای را انجام دهد، ما در بسیج، از طرح‌های دقیق و منسجم مرتبط با افزایش میزان فرزندآوری، حمایت و پشتیبانی می‌کنیم. فعالیت‌های مراکز نفس در سراسر کشور طی مدت اخیر منجر به جلوگیری از بیش از ۶ هزار سقط جنین شده است | صفحه ۲

قتل دکتر زهرا میرزایی به دست پسرخاله

■ غلامرضا مسکنی | خبرنگار گروه حوادث

استاد دانشگاه که برای کمک به پسرخاله‌اش جلسه مشاوره برقرار کرده‌بود، نمی‌دانست متهم برای سرقت طلاهای او نقشه‌ای شوم در سر دارد. متهم زن جوان را با ضربات چاقو و چکش به قتل رساند و طلاهای او را سرقت کرد، اما خیلی زود بازداشت شد | صفحه ۱۴

قالیباغ: ممیزی‌های غیر شفاف و طولانی

شمارگان چاپ کتاب را پایین آورده‌است

■ مصطفی‌شاه کرمی | خبرنگار گروه فرهنگی

رئیس مجلس در مراسم گشایش سی‌وششمین نمایشگاه کتاب: مساچالش‌هایی مثل شمارگان پایین چاپ به دلایل مختلف از جمله اقتصادی داریم. اول باید مشکل اقتصادی را حل کنیم تا سایر مشکلات و دلایل شمارگان پایین چاپ حل شود | صفحه ۱۶

مستندات آقای قاضی

مجموعه تلویزیونی آقای قاضی که از رسانه ملی در حال پخش است، روی نیازهای حقوقی جامعه تأکید دارد. آقای قاضی در هر کدام از قسمت‌های سریال به شکایت‌های مطرح شده رسیدگی می‌کند. مطابق رویه قانونی، بعد از رسمیت یافتن جلسه، شاکی در جایگاه حاضر می‌شود و شکایت خود را مطرح می‌کند. این دسته از مجموعه‌های تلویزیونی به سباق فیلم‌های پلیسی یا صحنه حوادث مخاطبان بسیاری دارد. عمده‌ترین دلیل آن هم این است که مخاطب در هر بخش از مجموعه شاهد یک داستان تازه است، از همین‌رو با پایان گرفتن هر بخش، انتظار برای دنبال کردن قسمت‌های بعدی وجود دارد. یک طرف ماجرا فردی قرار دارد که شکایت را مطرح می‌کند و طرف دیگر متهم است که باید درباره شکایت مطرح‌شده از خودش دفاع کند | صفحه ۱۴

۱۵

انصارالله: توافق با امریکا

شامل رژیم صهیونیستی نیست

■ انصارالله یمن توافق آتش‌بس با امریکا را تأیید کرد ولی گفت که این توافق به هیچ وجه شامل رژیم صهیونیستی نمی‌شود، چیزی که دونالد ترامپ سه‌شنبه‌شب با اعلام آن، که بعدا عمان نیز آن را تأیید کرد، باعث شوکی به اسرائیلی‌ها شد که آنها تا همین الان هم درباره‌اش سکوت کرده‌اند

۱۲

شفافیت در آمار

یاموازی کاری؟!‌

■ اعلام نرخ رشد اقتصادی از سوی مرکز پژوهش‌های مجلس پرسش‌های مهمی را درباره مرجعیت آماری، شیوه جمع‌آوری داده‌ها و استقلال نهادهای کارشناسی کشور در پی داشته است

۴

ماینرهای غیرمجاز

برق‌گیر می‌شوند!

■ رئیس‌جمهور در جلسه صبح چهارشنبه هیئت دولت، با شنیدن گزارش وزیر نیرو درباره آخرین وضعیت تولید و توزیع برق به مشکلات عمیق این بخش و تهدیدات نوظهوری مانند پیامک‌های تهدیدآمیز علیه اقدامات وزارت نیرو در مقابله با ماینرهای غیرمجاز واکنش نشان داد. این تهدیدات که به گفته وزیر نیرو به‌منظور اخلاف در روند بر‌خورد با استخراج غیرقانونی رمزارزها ارسال شده‌اند، حساسیت رئیس‌جمهور را برانگیخت